

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby

(2022/C 270/06)

Sprawozdawczyni:	Marieke SCHOUTEN (NL/Zieloni), członkini zarządu gminy Nieuwegein
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Droga do zdrowej planety dla wszystkich – Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby” COM(2021) 400 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Przyjmuje z zadowoleniem komunikat Komisji Europejskiej „Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby”, a także położony w nim nacisk na zdrowie i przyjęte w nim podejście przekrojowe. Oczekuje na zapowiedziane działania i propozycje i apeluje, by były one spójne i zgodne ze sobą oraz z innymi inicjatywami w ramach Zielonego Ładu.
2. Podkreśla potrzebę pełnego wdrożenia prawodawstwa UE zgodnie z zasadami TFUE określonymi w jego art. 191 ust. 2 (zasadami ostrożności, działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i zasadą „zanieczyszczający płaci”).
3. Zaznacza, że zanieczyszczenie jest poważnym problemem, który należy rozwiązać za pomocą skutecznego wielopoziomowego sprawowania rządów i podejścia transgranicznego: każda zainteresowana strona odgrywa pewną rolę i konieczne jest podjęcie działań na wszystkich szczeblach, aby władze lokalne i regionalne nie musiały stawiać czoła negatywnym skutkom zanieczyszczenia na końcu łańcucha.
4. Jest głęboko przekonany, że zanieczyszczenie jest znamienne dla systemu nie zrównoważonej produkcji i konsumpcji, który opiera się na nieograniczonym wzroście i działalności wydobywczej, oraz że można mu przeciwdziałać wyłącznie pod warunkiem przestawienia się na gospodarkę o obiegu zamkniętym.
5. Z zadowoleniem przyjmuje sześć głównych celów na 2030 r. jako zacznyn nowych działań, lecz ubolewa, że większość z nich nie jest nowa. Uważa, że potrzebne są ambitniejsze i dodatkowe działania, i zachęca Komisję do rozpoczęcia ciągłego procesu przeglądu i dostosowywania celów do wizji na 2050 r. oraz do włączenia go w ten proces.
6. Podkreśla, że cele na szczeblu europejskim będą wymagać ambitnego i zintegrowanego podejścia – w ramach którego kwestie środowiskowe będą systematycznie uwzględniane we wszystkich obszarach polityki – łączącego ambicje, harmonogramy, procedury i narzędzia w ramach różnych nurtów polityki ochrony środowiska.
7. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że zdrowie jest jednym z głównych aspektów planu działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń. Uwzględnienie problemów zdrowia środowiskowego ma kluczowe znaczenie dla wprowadzenia zmian niezbędnych do ograniczenia narażenia na środowiskowe czynniki stresogenne, w szczególności w przypadku osób żyjących w trudnych warunkach⁽¹⁾, ponieważ zanieczyszczenie jest główną środowiskową przyczyną chorób i przedwczesnych zgonów na całym świecie.

⁽¹⁾ Sprawozdanie Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) nr 22/2018 „Unequal exposure and unequal impacts” [Nierówne narażenie i nierówny wpływ].

8. Ponownie podkreśla, że Parlament, Rada i Komisja powinny wziąć pod uwagę zgłaszane podczas Konferencji w sprawie przyszłości Europy propozycje obywaterek i obywateli dotyczące kwestii eliminacji zanieczyszczeń, zapewniając wdrożenie nowych ambitnych przepisów w tym zakresie.

9. Zwraca uwagę, że odbudowa po pandemii powinna skupić się na podejściu „Jedno zdrowie”, które uwzględnia wzajemne powiązania między zdrowiem ludzi, środowiska i zwierząt. „Jedno zdrowie” musi odgrywać wiodącą rolę w realizacji celów i w prawodawstwie, jeśli chcemy zapewnić zrównoważony rozwój i zdrowe regiony.

Większe zapobieganie u źródła

10. Z zadowoleniem przyjmuje nową hierarchię działań na rzecz eliminacji zanieczyszczeń opartą na odwróconej piramidzie, lecz ubolewa, że zarządzenie szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu i ich kompensowanie zostały wspomniane w znikomym stopniu.

11. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne mają do odegrania kluczową rolę w przełożeniu tego planu działania na przedsięwzięcia w terenie, lecz mogą wypełnić swoją rolę tylko wówczas, gdy na szczeblu UE zostanie zastosowane podejście zapobiegawcze obejmujące skuteczne strategie polityczne oparte na źródłach zanieczyszczeń.

12. Z zadowoleniem przyjmuje przegląd dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych oraz ambitniejsze podejście mające na celu ograniczenie emisji u źródła. Dyrektywa ta powinna przyczynić się do osiągnięcia celów gospodarki o obiegu zamkniętym.

13. Przypomina, że przepisy dotyczące emisji są szczególnie skutecznym podejściem, w związku z czym zaleca zwrócenie większej uwagi na ich zaostrzenie jako lepszy sposób ograniczenia emisji u źródła.

14. Popiera międzynarodowe prace nad najlepszymi dostępnymi technikami (BAT), w tym nad powstającymi technologiami, mające na celu ograniczenie emisji przemysłowych poprzez zmniejszenie przedziału poziomów emisji, tak by stworzyć równe warunki działania na szczeblu międzynarodowym.

15. Wzywa do przyspieszenia przeglądu i egzekwowania wymogów odnośnie do dokumentów referencyjnych dotyczących najlepszych dostępnych technik (BREF) dla różnych przemysłowych podmiotów zanieczyszczających oraz do wprowadzenia bardziej rygorystycznych wymogów w zakresie emisji w ramach przeglądu procesu zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (IPPC).

16. Podkreśla znaczenie, jakie inicjatywa dotycząca zrównoważonych produktów ogłoszona w planie działania UE dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym ma z punktu widzenia zanieczyszczenia środowiska przez produkty w całym cyklu ich życia – od wydobycia i produkcji materiałów po wykorzystanie i recykling. Uważa, że można by konkretniej określić potencjalny wkład tej inicjatywy w plan działania.

Wzmocnienie zasady „zanieczyszczający płaci”

17. Zaznacza, że rządów nie należy pozostawiać samych sobie: wszystkie sektory mają do odegrania ważną rolę w kontrolowaniu zanieczyszczeń i usuwaniu u źródła szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu.

18. Apeluje, aby produkty i towary wprowadzane do UE spełniały te same normy ochrony środowiska, które obowiązują w UE. W przeciwnym razie należy stosować europejską zasadę „zanieczyszczający płaci”.

19. Podkreśla, że zasada „zanieczyszczający płaci” stanowi podstawę polityki ochrony środowiska UE i wymaga od zanieczyszczających ponoszenia kosztów środków przedsięwziętych w celu zapobiegania zanieczyszczeniom, ich kontroli i usuwania.

20. Zwraca uwagę na sprawozdanie Europejskiego Trybunału Obrachunkowego^(?), w którym stwierdzono, że zakres i stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci” są niekompletne i że obecnie rządy często ponoszą koszty usuwania zanieczyszczeń.

(?) Sprawozdanie specjalne 12/2021: „Zanieczyszczający płaci” – niespójne stosowanie zasady w polityce i działaniach UE w dziedzinie środowiska.

21. Wzywa do lepszego włączenia zasady „zanieczyszczający płaci” do prawa ochrony środowiska, zwłaszcza poprzez obniżenie dopuszczalnych wartości emisji w celu dalszego ograniczenia zanieczyszczeń resztkowych i rozwiązania problemu zanieczyszczenia rozproszonego ze wszystkich źródeł, w tym rolnictwa.

22. Podkreśla, że producenci muszą ponosić odpowiedzialność prawną i finansową za starania na rzecz łagodzenia skutków zanieczyszczenia niezbędne do rozwiązania problemu w całym łańcuchu wartości na podstawie rozszerzonej odpowiedzialności producenta za koszty środowiskowe i koszty unieszkodliwiania odpadów ze wszystkich towarów konsumpcyjnych i materiałów opakowaniowych

Lepsze wdrażanie i monitorowanie

23. Zwraca uwagę, że około 55 mld EUR rocznie wynoszą koszty i utracone korzyści dla UE wynikające z nieosiągnięcia celów środowiskowych określonych w prawie ochrony środowiska UE ⁽³⁾.

24. Podkreśla, że nie wszystkie zanieczyszczenia są równie szkodliwe dla zdrowia ludzi i środowiska, w związku z czym analiza oparta na ocenie ryzyka może umożliwić lepszą koordynację aspektów ekologicznych i gospodarczych.

25. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę we wdrażaniu polityki ochrony środowiska i polityki przemysłowej oraz posiadają szerokie kompetencje w zakresie egzekwowania kontroli zanieczyszczeń, i w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę przewodnią 5 „Wspólne egzekwowanie przepisów dotyczących eliminacji zanieczyszczeń”.

26. Zwraca uwagę na analizę Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) ⁽⁴⁾ wskazującą, że nieoptymalne wdrażanie prawa ochrony środowiska jest najczęściej wynikiem nieskutecznej koordynacji między organami, braku zdolności administracyjnych, wiedzy, danych i integracji polityki, a także niewystarczającego finansowania i niedostatecznych mechanizmów kontroli wypełniania zobowiązań. Platforma zainteresowanych stron na rzecz eliminacji zanieczyszczeń powinna wspierać lepszą koordynację między wszystkimi poziomami sprawowania rządów i w różnych obszarach polityki. KR zdecydowanie popiera nową platformę i z zadowoleniem przyjmuje własną w niej rolę jako wyraz uznania dużego znaczenia władz lokalnych i regionalnych dla dążenia do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń.

27. Ubolewa, że w pkt 3.1 planu działania nie wspomina się o wymiarze lokalnym i regionalnym, wzywa do większego uwzględnienia roli władz lokalnych i regionalnych oraz przypomina, że władze te potrzebują wsparcia finansowego i technicznego, aby zrealizować cele w terenie.

28. Podkreśla, że problemów z wdrażaniem nie da się rozwiązać wyłącznie dzięki kolejnym przepisom. Mechanizmy wsparcia, budowanie zdolności władz lokalnych i regionalnych, dzielenie się wiedzą i innowacje mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia docelowych wartości i norm.

29. Zaznacza, że można spożytkować takie inicjatywy UE jak partnerstwa w ramach agendy miejskiej oraz że należy rozważyć aktywne tworzenie nowych partnerstw na rzecz środowiska w celu wsparcia wdrażania.

30. Z zadowoleniem przyjmuje opracowanie ram monitorowania realizacji i perspektyw zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń i wzywa do gromadzenia, ujednolicania i udostępniania wszystkim wszelkich istotnych danych. Podkreśla znaczenie zapewnienia spójności tych ram z nowymi ramami monitorowania zaplanowanymi w programie działań w zakresie środowiska.

Wspieranie lokalnych i regionalnych działań na rzecz eliminacji zanieczyszczeń

31. Pochwala wysiłki Komisji na rzecz współpracy z miastami i regionami w ramach Porozumienia w sprawie zielonego miasta, konkursu o nagrodę Zielonej Stolicy i Zielonego Liścia oraz Europejskiego Roku Bardziej Zielonych Miast, ponieważ stanowią one zachętę do usprawnień.

⁽³⁾ Badanie z 2019 r.: „Costs of not implementing EU environmental law” [Koszty niewdrożenia unijnego prawa ochrony środowiska].

⁽⁴⁾ Europejska Agencja Środowiska „Environmental indicator report” [Raport w sprawie wskaźników środowiskowych], 21/2017.

32. Zwraca uwagę na potrzebę podejścia ukierunkowanego na konkretny obszar. Konkretnie strategie polityczne należy planować nie tylko dla społeczności miejskich, lecz także dla innych rodzajów społeczności, w zależności od szczególnych uwarunkowań geograficznych.

33. Podkreśla, że poprawa stanu środowiska dzięki projektowaniu przestrzennemu, takiemu jak rozbudowa wysokiej jakości zielonych i wodnych przestrzeni na obszarach miejskich, przynosi potrójne korzyści, zmniejszając zanieczyszczenie środowiska, wspierając różnorodność biologiczną, ulepszając zdrowie i dobrostan ludności miast oraz sprzyjając spójności społecznej i włączeniu społecznemu ⁽⁵⁾.

34. Podkreśla znaczenie rozwiązań opartych na przyrodzie, ponieważ mogą one zapewnić zrównoważone i opłacalne rozwiązania, które tworzą możliwości gospodarcze, zatrudnienie oraz korzyści dla zdrowia publicznego i dobrostanu. Władzom lokalnym i regionalnym należy zaoferować wsparcie techniczne, wymianę wiedzy i budowanie zdolności, aby umożliwić im uwzględnienie dodatkowych korzyści w ich zamówieniach publicznych.

35. Przypomina o nadrzędnym podejściu polegającym na skuteczniejszym łączeniu w gminach planów działania w zakresie hałasu i planów ochrony powietrza z planami zrównoważonej mobilności miejskiej. Celem jest tu lepsza ochrona przed hałasem oraz lepsza jakość powietrza poprzez uatrakcyjnienie transportu publicznego oraz dzięki skutecznej promocji ruchu rowerowego i pieszego.

36. Popiera uruchomienie i stałe wspieranie żywych laboratoriów na rzecz ekologicznych rozwiązań cyfrowych i inteligentnej eliminacji zanieczyszczeń. Lokalne cyfrowe bliźniaki mogą pomóc w rozwoju lokalnych i regionalnych działań na rzecz transformacji ekologicznej i cyfrowej. Kontrola rządu nad cyfryzacją jest niezbędna, ponieważ zrównoważony rozwój jest obecnie nierozdzielnie związany ze światem cyfrowym.

37. Apeluje, by europejska przestrzeń danych obejmowała wymianę danych na temat zrównoważonego rozwoju i tym samym, by łańcuchy wartości mogły przyczynić się do ekologizacji przemysłu. Ponadto ustanowienie na szczeblu UE norm przechowywania i wymiany danych zapewni dostępność danych, które można wykorzystać w procesie przestawiania się na zerowy poziom zanieczyszczeń.

38. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję współpracy między Komisją Europejską a KR-em w celu stworzenia tablicy wyników ekologiczności regionów UE, która będzie podstawą do przyznawania nowej nagrody Zielonego Regionu Roku.

Kwestie szczegółowe

Powietrze

39. Odnotowuje, że zanieczyszczenie powietrza stanowi największe środowiskowe zagrożenie zdrowia w UE, gdyż co roku można powoduje ono 400 tys. przedwczesnych zgonów ⁽⁶⁾.

40. Przypomina ⁽⁷⁾, że skuteczna polityka w dziedzinie jakości powietrza wymaga działań i współpracy na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Zgodnie z zasadą pomocniczości wdrożenie w znacznym stopniu opiera się na środkach krajowych, regionalnych i lokalnych dostosowanych do szczególnych okoliczności.

41. Z zadowoleniem przyjmuje dążenie Komisji do ściślejszego dostosowania unijnych norm jakości powietrza do najnowszych zaleceń WHO oraz wzmocnienia przepisów dotyczących monitorowania, modelowania i planów ochrony powietrza, co pomoże władzom lokalnym i regionalnym. Należy zwłaszcza lepiej dostosować do siebie przepisy dotyczące monitorowania, modelowania i planów ochrony powietrza.

42. Proponuje wykorzystanie wartości docelowych WHO na 2021 r. jako celu, który ma zostać osiągnięty do 2050 r. Nie należy jednak stosować zalecanych poziomów jako wartości dopuszczalnych, ponieważ wiele państw członkowskich nie spełnia jeszcze obecnych wartości.

⁽⁵⁾ „Healthy environment, healthy lives: how the environment influences health and- in Europe” [Zdrowe środowisko – zdrowe życie: jak środowisko wpływa na zdrowie i dobrostan w Europie].

⁽⁶⁾ Europejska Agencja Środowiska, „Air Quality in Europe – 2020 Report” [Jakość powietrza w Europie – sprawozdanie z 2020 r.].

⁽⁷⁾ „Przyszłość unijnej polityki czystego powietrza w ramach dążenia do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń”.

43. Zaleca uwzględnienie wniosków z konsultacji KR-u z regionalnymi centrami, dotyczących wdrożenia dyrektyw UE w sprawie jakości powietrza i krajowych zobowiązań w zakresie redukcji emisji, a także sprawozdania Parlamentu Europejskiego z wdrażania⁽⁸⁾, w którym określono dyrektywy w sprawie jakości powietrza jako „częściowo skuteczne narzędzie, które wymaga udoskonalenia”.

44. Zwraca uwagę, że pandemia stworzyła sprzyjające warunki dla zmiany rodzaju transportu i przesunięcia przestrzeni drogowej na chodzenie pieszo i jazdę na rowerze – a także na tereny zielone – co przełożyło się na unikanie powrotu do zdominowanych przez samochody miast o wysokim poziomie zanieczyszczenia powietrza.

45. Zwraca uwagę, że konieczne są dodatkowe wysiłki na rzecz zmniejszenia poziomu zanieczyszczenia uciążliwym zapachem, i postrzega dyrektywę w sprawie emisji przemysłowych jako główną metodę zwalczania tego rodzaju zanieczyszczenia, ponieważ obejmuje ona wszystkie formy emisji. Podkreśla znaczenie nauki obywatelskiej i udziału społeczeństwa w rozwiązywaniu problemów związanych z zanieczyszczeniem uciążliwym zapachem. Wielopoziomowe podejście obejmujące wkład różnych zainteresowanych stron może umożliwić obywatelom udział w podejmowaniu decyzji w sprawie ich środowiska, a także wesprzeć decydentki i decydentów oraz przedsiębiorstwa emitujące nieprzyjemne zapachy w podejmowaniu świadomych decyzji i lepszym radzeniu sobie z kwestią takiego zanieczyszczenia.

Woda

46. Z zadowoleniem przyjmuje cel polegający na ograniczeniu ilości mikrodrobin plastiku uwalnianych do środowiska o 30 % i zachęca Komisję Europejską do jasnego zdefiniowania mikrodrobin plastiku, a także do dążenia do zapobiegania uwalnianiu mikrodrobin plastiku i włókien u źródła dzięki zaproponowaniu bardziej rygorystycznych środków w odniesieniu do umyślnie uwalnianych mikrodrobin plastiku.

47. Z zadowoleniem przyjmuje przegląd dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i popiera pomysł jej wykorzystania w dążeniu do odzyskiwania cennych składników odżywczych oraz pomysł przeanalizowania zanieczyszczeń rosnącego ryzyka, takich jak pozostałości leków i mikrodrobiny plastiku.

48. Zaleca dokonanie oceny skuteczności tych środków i rozważenie, jakie inwestycje są konieczne w zakresie produktów leczniczych i mikrodrobin plastiku poprzez skupienie się na punktach newralgicznych, w których występują zagrożenia dla ekologii lub źródeł wody pitnej.

49. Opowiada się za monitorowaniem substancji w wodach powierzchniowych i gruntowych za pomocą innowacyjnych metod monitorowania i oceny, a także za uwzględnieniem tego podejścia podczas przeglądu dyrektywy w sprawie substancji priorytetowych i dyrektywy w sprawie wód podziemnych. Zwraca uwagę na potrzebę wymiany informacji na temat zrzutów w zlewniach, ponieważ emisje zanieczyszczeń mają wpływ w dole rzeki.

50. Wyraża zaniepokojenie, że ponowne wykorzystanie wody w UE nadal odbywa się w ograniczonym zakresie, i uważa, że można by wspierać tę praktykę poprzez rozszerzenie zakresu rozporządzenia UE w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystywania wody, tak aby objąć nim wykorzystanie wody do nawadniania terenów zielonych na obszarach miejskich, w parkach, ogrodach i terenach przeznaczonych do użytku publicznego (np. rekreacja, sport).

Hałas

51. Zwraca uwagę, że co roku z powodu wpływu hałasu na zdrowie traci się milion lat zdrowego życia⁽⁹⁾. Zmniejszenie zanieczyszczenia hałasem powodowanym przez ruch drogowy ma kluczowe znaczenie dla rozwiązania tego rosnącego problemu zdrowia publicznego.

52. Stwierdza, że konieczne jest podjęcie działań na szczeblu europejskim w celu wsparcia lokalnych i regionalnych wysiłków na rzecz zmniejszenia zanieczyszczenia hałasem powodowanego przez ruch drogowy, kolej i porty lotnicze poprzez zapewnienie lepszego wdrażania i egzekwowania wymogów dotyczących mapowania i raportowania na mocy dyrektywy w sprawie hałasu w środowisku.

53. Zachęca Komisję do rozważenia możliwości dokonania przeglądu dyrektywy w sprawie hałasu w środowisku, aby wytyczyć ambitne i wiążące cele w zakresie zmniejszenia hałasu i tym samym zbliżyć się do dopuszczalnych wartości zalecanych przez WHO, oraz wzywa wszystkie zainteresowane strony do opracowania planu działania.

⁽⁸⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie wdrażania dyrektyw w sprawie jakości powietrza: dyrektywa 2004/107/WE i dyrektywa 2008/50/WE (2020/2091(INI)) (Dz.U. C 494 z 8.12.2021, s. 64).

⁽⁹⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/health-risks-caused-by-environmental>

54. Uważa, że przeniesienie punktu ciężkości ze środków łagodzących nadmierny hałas na środki, które całkowicie zapobiegają hałasowi, takie jak wspieranie zrównoważonych rodzajów transportu jak chodzenie pieszo i jazda na rowerze, ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia znacznej i długoterminowej redukcji hałasu

Gleba

55. Podkreśla wagę skutecznej egzekwowalności jakości i pochodzenia gleby. Dlatego też jednolity dowód pochodzenia i jakości gleby we wszystkich państwach członkowskich UE ma kluczowe znaczenie dla władz lokalnych i regionalnych z punktu widzenia zaprzestania transportu i wykorzystania zanieczyszczonej gleby we wszystkich regionach, gdyż praktyki takie uniemożliwiają pociągnięcie zanieczyszczającego do odpowiedzialności.

56. Podkreśla zasadnicze znaczenie zdrowej gleby dla dobrostanu i dobrobytu oraz opowiada się za zapobiegawczym i opartym na ryzyku podejściem do zanieczyszczenia gleby. Należy skupić się nie tylko na jakości chemicznej, lecz także na fizycznym i biologicznym stanie gleby.

57. Uważa, że podczas składowania na wysypiskach tworzywa sztuczne wypłukują toksyczne substancje chemiczne do gleby i wód gruntowych. W przypadku niewłaściwego zarządzania zanieczyszczają tereny, drogi wodne i oceany. Toksycznych dodatków i mikrodrobin plastiku zawartych w deszczach, glebie, drogach wodnych, oceanach i na górach nie można wyeliminować poprzez recykling, składowanie lub spalanie. Jedynie prawnie wiążące ograniczenia światowej produkcji tworzyw sztucznych przeznaczonych do niezbędnych zastosowań mogą przynieść zmiany.

58. Z zadowoleniem przyjmuje unijną strategię ochrony gleb i zapowiedź aktu UE o zdrowiu gleb, ponieważ wspieranie ochrony gleb za pomocą europejskich ram jest kluczowym krokiem w kierunku neutralności klimatycznej, odtworzenia różnorodności biologicznej, eliminacji zanieczyszczeń, a także zdrowego i zrównoważonego systemu żywnościowego. Opowiada się jednocześnie za elastycznością realizacji działań w ramach planu działania i nowej strategii na rzecz ochrony gleb na szczeblu krajowym, gdyż istnieją znaczne różnice regionalne pod względem planowania przestrzennego, krajobrazu, gleby (składu) i jej wykorzystania.

59. Z zadowoleniem przyjmuje wysiłki Komisji mające na celu zalecenie rolnikom stosowania mniej zanieczyszczających praktyk ograniczających emisje amoniaku i azotanów. Istotne są również inne emisje z sektora rolnictwa, takie jak fosforany, metale, pestycydy i produkty lecznicze.

60. Wzywa do zwrócenia szczególnej uwagi na historyczne emisje rozproszone. Czasami niemożliwe jest osiągnięcie nowych norm, co prowadzi do ograniczeń w korzystaniu z zanieczyszczonych obszarów. W związku z tym podejście oparte na źródłach zanieczyszczeń trzeba połączyć ze strategią eliminacji istniejących źródeł zanieczyszczeń.

Substancje niebezpieczne

61. Opowiada się za proaktywnymi środkami ograniczania substancji chemicznych przed ich wprowadzeniem do łańcucha. Odnosi się to także do przepisów dotyczących bezpiecznego stosowania substancji, które są wprowadzane do obrotu. UE powinna uregulować substancje chemiczne w oparciu o ich swoiste szkodliwe właściwości dla ludzi i środowiska, nawet w przypadku braku pewności naukowej, z uwzględnieniem ryzyka narażenia na substancje i powiązanych korzyści dla społeczeństwa, a także wskazać i wykluczyć konkretne i niedopuszczalne zagrożenia.

62. Uważa REACH za kluczowy instrument kontroli substancji niebezpiecznych uwalnianych do środowiska. Niezbędne jest szersze stosowanie procedur REACH w zakresie udzielania zezwoleń i wprowadzania ograniczeń, a także wskazanie większej liczby substancji wzbudzających szczególnie duże obawy w liście kandydackiej.

63. Apeluje, by na poziomie UE wprowadzono ograniczenia dla problematycznych zastosowań niebezpiecznych substancji per- i polifluoroalkilowych (PFAS) i ich emisji. Substancje te często są poważnym problemem, gdyż są szczególnie trwałe i mają negatywny wpływ na zdrowie człowieka oraz środowisko.

64. Zwraca uwagę na brak wiedzy na temat (eko)toksykologicznych skutków wielu substancji niebezpiecznych dla środowiska lub za pośrednictwem środowiska. Dowody naukowe dotyczące wpływu substancji chemicznych na środowisko i zdrowie powinny być stale aktualizowane i uwzględniane oraz udostępniane, w szczególności w odniesieniu do zagrożeń dla ludzi i środowiska.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2022 r.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
